

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ КРЕАТИВНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ У ТРАНСКОРДОННОМУ ПРОСТОРИ

Окреслено інституційний базис розвитку творчих індустрій в системі транскордонного співробітництва України. Типологізовано підприємства креативного сектора та виявлено передумови капіталізації їх потенціалу підприємств в транскордонному просторі України. Запропоновано напрями активізації та розвитку підприємств креативних індустрій в межах Карпатського єврорегіону. Зокрема розвивати креативний сектор рекомендовано шляхом вдосконалення інституційного забезпечення, у тому числі впровадження цільових програм підтримки суб'єктів підприємницької діяльності у цьому сегменті економіки, активізації участі у реалізації спільних проектів в межах програм транскордонного співробітництва, створення транскордонних креативних кластерів, запровадження освітніх програм.

Ключові слова: підприємства, креативні індустрії, транскордонне співробітництво, програми, конкурентні переваги, розвиток.

Постановка проблеми. В умовах посилення глокалізаційних тенденцій, активізації транснаціональних процесів виробництва товарів і послуг для багатьох держав постає питання розвитку тих секторів економіки, які забезпечують стабільне продукування ВВП, а також формування конкурентних переваг місцевих громад, забезпечення зростання рівня зайнятості.

В умовах тотальної роботизації більшості виробничих процесів, зростання глобального розподілу праці, концентрації окремих виробництв Азійським регіоном, для стимулювання внутрішнього виробництва розвинені країни запровадили низку цільових програм розвитку творчої економіки. Адже саме творча економіка забезпечує створення унікального конкурентного продукту, який містить істотну частку інтелектуальної власності, і який складно або неможливо скопіювати іншим виробникам.

Крім того, перспективність спільної реалізації як комерційних, так і некомерційних проектів у сфері креативного підприємництва зумовлена істотними спільними культурними ресурсами транскордонних регіонів, спільними цінностями і необхідністю спільного збереження спадщини для економічного розвитку. Втім незважаючи на актуальність піднятої проблематики, вона досі в Україні комплексно не досліджена, не сформовано понятійний апарат творчої економіки, недостатньо повно розроблений нормативно-правовий базис розвитку підприємств креативного сектора, а у стратегіях розвитку економіки України як на рівні держави, так і на локальному рівні, істотний потенціал творчих індустрій належно не оцінений, капіталізується на дуже низькому рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про істотний потенціал творчих індустрій окреслено у низці наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких І.Р. Флорида довів значимість творчих людей у розвитку громад та держав [1], Л.С. Бім вказала на бенефіції від розвитку креативного підприємництва, які полягають у подоланні безробіття, творчій самореалізації творчих працівників, розвитку їх потенціалу [2], а Е. Караянісом систематизовано термінологічні поняття та визначення процесів і явищ у сфері творчих індустрій [3], Вахович та О.Чуль обґрунтували перспективність розвитку креативного підприємництва в Україні [4], Н. Мікула та ін. визначила роль культурних ресурсів у формуванні унікальних конкурентних переваг громад [5], М.Скиба підтвердив необхідність розвитку креативних індустрій для формування і капіталізації інноваційного потенціалу підприємств України [6]. Незважаючи на те, що творчі індустрії найактивніше розвиваються саме у транскордонних регіонах України, інституційний базис, розвиток цього сектора економіки має частотніший потенціал, передумови і чинники такої співпраці у транскордонному просторі не знайшли належного відображення у наукових доробках вітчизняних вчених

Метою статті є обґрунтувати доцільність та перспективність розвитку підприємств креативного сектора економіки у транскордонному просторі України.

Метою статті є обґрунтувати доцільність та перспективність розвитку підприємств креативного сектора економіки у транскордонному просторі України.

Завданнями статті є:

- визначити інституційний базис розвитку творчих індустрій в системі транскордонного співробітництва України;
- типологізувати діяльність підприємств у сфері креативного підприємництва;
- виявити передумови капіталізації потенціалу підприємств креативного сектора економіки України в транскордонному просторі України;

- запропонувати напрями активізації та розвитку підприємств креативних індустрій в межах Карпатського євро регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Культурна співпраця є однією із базових умов програм євро регіонального співробітництва. Для налагодження такого співробітництва держави формують відповідний інституційний базис. Зокрема, Європейська хартія прикордонних і транскордонних регіонів констатує, що заохочення культурного співробітництва є необхідним у транскордонних регіонах, оскільки воно є важливою та необхідною передумовою будь-яких заходів щодо зміцнення довіри [7]. Як можемо проаналізувати з оцінок ефективності транскордонного співробітництва різних держав, налагодження співпраці через культуру дає синергетичний ефект розвитку іншим галузям у транскордонному просторі, оскільки формує середовище довіри, спільних цінностей та цілей розвитку [8, с. 12].

Необхідність налагодження культурного співробітництва у транскордонному просторі обумовлена нормативно-правовими актами, зокрема Законом України «Про транскордонне співробітництво», Концепцією Державної про-

грами розвитку транскордонного співробітництва на 2011-2015 рр., основні положення якої знайшли відображення в оновленій Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 рр., регіональних програмах соціально-економічного та культурного розвитку, а також програмах транскордонного співробітництва.

Асоціація європейських регіонів наголошує на важливій ролі транскордонного співробітництва у сфері культури є одним, серед форм так званої «доданої вартості» регіонального розвитку завдяки транскордонному співробітництву є політична, інституційна, соціально-економічна та соціокультурна додана вартість [9].

Важлива роль креативного підприємництва полягає не лише у тому, що воно забезпечує створення робочих місць, стимулює інноваційний процес, але також розвиває горизонтальні зв'язки в суспільстві, творить нову систему цінностей народу. Якщо цілями підприємницької діяльності у інших секторах економіки є отримання прибутку, то бізнес у сфері творчих індустрій передбачає й інші цілі діяльності (рис.1).

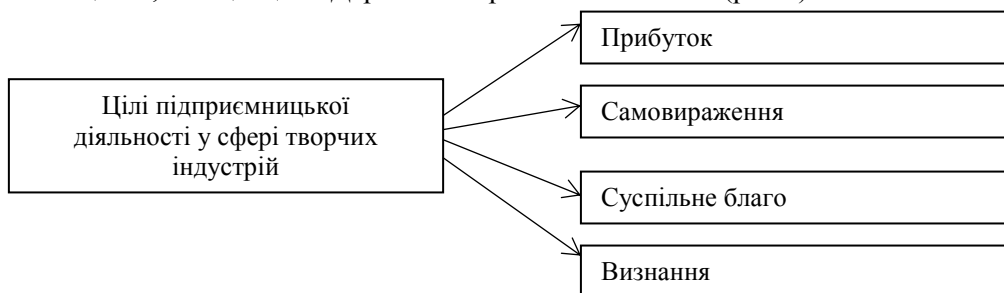

Рис. 1. Цілі креативного підприємництва
Джерело: розроблено авторами

В ідеальних умовах креативне підприємство дозволяє забезпечити досягнення усіх чотирьох цілей. Втім на практиці суб'єктам підприємництва у креативному секторі доводиться обмежуватися лише окремими з цих цілей. Очевидно, що у більшості випадків креативне підприємство має передусім соціальну функцію, оскільки переслідує не лише мету одержання прибутку, але і набуття певної соціальної ролі у суспільній системі підприємців, а також формує стимули суспільного розвитку.

З метою розвитку творчих індустрій в окремих державах створені відокремлені міністерства та відомства, програми розвитку креативної економіки реалізуються на державному, регіональному та локальному рівнях. Зокрема в країнах ЄС запроваджена

оцінка індексу креативності, а також імплементовано низку програм, першими з яких у Європі стали наведені у табл.1.

Також окремі європейські країни та територіальні громади формують індивідуальні моделі розвитку культурної політики та творчих індустрій. У цьому контексті культура у Європейському союзі розглядається як ключовий чинник стимулювання творчості та інновацій. У багатьох європейських звітах та тематичних дослідженнях показано тісну кореляцію між рівнем розвитку культурного сектора та творчості [12]. Більшість з європейських програм розвитку креативного підприємництва інтегровані з програмами розвитку транскордонного співробітництва.

Таблиця 1

Управління розвитком творчих індустрій Європейських країн

Країна	Інституції, метою яких є розвиток творчих індустрій	Назва відповідного звіту чи програми розвитку творчих індустрій	Рік
Австрія	Міністерство економіки і праці	Стратегічний план розвитку творчих індустрій	2004
Австрія (Відень)	Управління торгівлі Відня, кінофонд, окремі наукові працівники (В. Раценбок та ін.)	Огляд економічного потенціалу творчих індустрій Відня	2004
Бельгія (Фландрія)	Фландрійський творчий регіон	Творчі індустрії у Влаандерені	2006
Великобританія	Управління культури, ЗМІ та спорту	„Карта творчих індустрій”	1998, 2001
	Управління культури, ЗМІ та спорту	„Нові таланти для нової економіки”	2008
Данія	Міністерство торгівлі та Міністерство культури	Доповідь „Творчі індустрії Данії - культурна та економічна політика”	2000
Іспанія (Каталонія)	Каталонський інститут культурних індустрій	Путівник культурних індустрій	2002
Іспанія (Андалузія)	Управління культури Андалузії	Стратегічний план для культури	2007
Скандинавські країни (Данія, Фінляндія, Швеція, Норвегія, Ісландія)	Скандинавський центр інновацій за участю представників різних інституцій творчого сектора	Зелена книга творчих індустрій	2007
Нідерланди	Міністерство економіки та Міністерство освіти культури та науки	„Культура та економіка: наш творчий потенціал”	2005

Джерело: узагальнено авторами на підставі [13]

Статистика креативного сектора засвідчує істотні вигоди, які дає розвиток творчих індустрій. Так, за даними Департаменту культури, медіа та спорту Великобританії кількість робочих місць в творчих галузях (включаючи як творчі, так і підтримуючі галузі з 2014 по 2015 рік збільшився на 3,2 % (до 1,9 млн робочих місць). З 2011 року зростання склало 19,5 %, що на фоні постійного скорочення робочих місць і інших сферах (кількість робочих місць у інших галузях з 2011 р. зросла лише на 2 %), засвідчує істотний потенціал зайнятості населення, зокрема і у прикордонних регіонах.

Перспективним для прикордонних територій є не лише розвиток креативного підприємництва, але і створення цілих кластерів чи творчих територій, які стають самобутніми та привабливими для туристів об'єктами. За розмірами творчі кластери є різними: від величезних територій (напр., Голівуд у США чи Болівуд у Індії), Емшер-парк (парк індустріальної культури в центрі Рурського басейну, що став прикладом вда-

лого розвитку постіндустріальної економіки Німеччини). Окремі кластери є невеликими за обсягом („The Mushroom work”, Ньюкасл, Великобританія). У Берліні були визначені ключові напрямки підвищення конкурентоспроможності міста, на базі яких було вирішено створити 3 кластери: логістичний, медичних технологій та творчих індустрій. У 2008 р. муніципальне управління економіки та технологій, а також управління ЗМІ, інформації та комунікаційних технологій розробило проекти 8 пріоритетних кластерів для міста, одним із яких став економічний кластер „Комунікації, медіа та культурні індустрії” у рамках Стратегії інформаційних та комунікаційних технологій Берліна та соціально-економічного розвитку міста. Для розвинених міст повсякденними стали хаби, коворкінги, креативні квартали, творчі території, сквоти та інші інноваційні форми організації підприємницької діяльності.

Для України актуальність розвитку креативного підприємництва у транскордонному просторі є беззаперечною. Зокрема у

царині збереження та актуалізації історико-культурної спадщини істотними є спільні культурні надбання мешканців прикордонних територій суміжних держав, родинні, релігійні та інші зв'язки. Для розвитку і підтримки таких зв'язків розвивається ціла підприємницька інфраструктура: транскордонні

освітні програми, туристичні послуги, книгодрукування, фестивальна індустрія тощо.

Значна частина дослідників сьогодні користується Сінгапурською моделлю типологізації творчих та культурних індустрій (рис. 2).

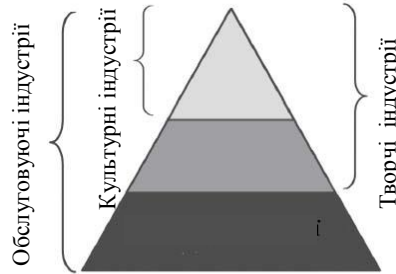

Рис. 2. Сінгапурська модель творчих індустрій
Джерело: узагальнено авторами на підставі [13]

Згідно з класифікатором видів економічної діяльності ЮНЕСКО відносить такі галузі: рекламу, архітектуру, відео-, кіно- та фото виробництво, музику, аудіо, візуальні та виконавські мистецтва (включаючи фестивалі), поліграфію та друковані ЗМІ, радіо та телебачення, торгівлю творами мистецтва та антикваріатом, дизайн (включно з дизайном у сфері моди), ремесла, бібліотеки (включно з архівами), музеї, місця історичної та культурної спадщини, інші заклади культурної спадщини, інші творчі індустрії (комп'ютерні ігри, програмне забезпечення, електронні ЗМІ). Дотичними індустріями є система громадського харчування, туристичних послуг, промоції тощо.

Зважаючи на розмивання територіальних кордонів між ринками, зокрема завдяки зростанню обсягів продукування об'єктів інтелектуальної власності, які часто не мають територіальної прив'язки, відкриваються нові можливості для співпраці в транскордонних просторах. Значимість такої співпраці важлива не лише для місцевих спільнот, але і може мати глобальне значення. Так серед 7 об'єктів, що внесені до списку об'єктів культурної та природної всесвітньої спадщини ЮНЕСКО – 3 об'єкти мають транскордонний характер: дерев'яні церкви Карпат (об'єкт, внесений спільно Україною та Польщею), Букові праліси Карпат (внесені Україною, Словаччиною та Німеччиною), Геодезична дуга Струве (внесено Норвегією, Швецією, Фінляндією, Росією, Естонією, Латвією, Білоруссю, Україною Молдовою).

Лише для промоції, туристичного, організаційного, наукового обслуговування доцільно налагодити співпрацю в галузі туризму, графічного дизайну, освіти. Причому найефективніше таке співробітництво налагоджувати саме у формі кластерів, які охоплювали увесь ланцюжок створення доданої вартості пов'язаної з використанням цих культурних об'єктів.

ЄС для інтеграції країни у загальноєвропейський простір ініційовано кілька програм, частина з яких пролонговані сьогодні: програми транскордонного співробітництва, які схвалені Європейською Комісією "Україна – Румунія – Республіка Молдова" (Рішення № 3806/29, 29.07.2008 р.), "Україна – Угорщина – Словаччина – Румунія" (Рішення № С (2008) 5146, 23.09.2008 р.), "Україна – Польща – Білорусь" (Рішення № К (2008) 6411, 06.11.2008 р.) та "Чорне море" (Рішення № С (2008) 7406, 27.11.2008 р.). У зв'язку із очікуваннями євроінтеграції України, питання про пролонгацію цих програм на даний час обговорюється.

Формування партнерських зв'язків у сфері культури і мистецтва для збереження і популяризації культурної спадщини, створення нових культурних об'єктів, культурного співробітництва є дієвим інструментом стимулювання транскордонної співпраці, сприяє зближенню суб'єктів транскордонного процесу, забезпечує розвиток нових сфер економічної співпраці, сприяє міжлюдським контактам. Перевагами креативного підприємництва для розвитку економіки регіонів є :

- висока мобільність та адаптивність креативного підприємництва;
- формування унікальних конкурентних переваг;
- розвиток малих підприємств та зростання індивідуальної зайнятості;
- прогресивні форми зайнятості (напр. фріланс, аутсорсинг);
- висока частка інноваційної продукції;
- акумулювання творчого потенціалу завдяки чому забезпечується капіталізація ресурсів;
- підвищення рівня привабливості громад для проживання;
- зростання дохідності місцевих бюджетів;
- покращення іміджу як окремих суб'єктів підприємництва, так і територіальних громад та держави.

Аналізуючи зв'язки підприємств, установ та організації у сфері культури єврорегіонів, можемо констатувати, що транскордонне співробітництво в галузі культури має тривалу безперервну історію, у порівнянні із іншими видами співпраці, найперше обумовлене спільним історичним минулим народів прикордонних територій, родинними зв'язками, чисельними етнічними меншинами суміжних країн по обидва боки кордону, спільною культурною спадщиною та близькістю культур, релігійною співпрацею, які пов'язані з формування ринку товарів і послуг, що обслуговують такі зв'язки.

Сьогодні в Україні інституціоналізовано такі єврорегіони: Чорне море, Карпатський єврорегіон, Верхній Прут, Дністер, Нижній Дунай, Дніпро, Слобожанщина, Ярославна, Донбас, угодами про створення яких передбачена співпраця у сфері культури. Програмою розвитку єврорегіонів в Україні окреслена доцільність поєднання зусиль в економічній сфері, розбудові інфраструктури, науковій та культурній співпраці, обміні досвідом між відповідними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування тощо.

Наймасштабнішою грантовою програмою ЄС, якою передбачене фінансування проектів культурного та аудіовізуального секторів є «Креативна Європа», окремі проекти отримують фінансування від 200 тис. до 2 млн євро. В межах Програми «Креативна Європа» 2014-2020 рр. сформовано логістичну інфраструктуру, зокрема для пошуку партнерів для реалізації проектів активно використовують соцмережі, тематичні зу-

стріч і та проекти. На сьогодні кожен підприємець у сфері творчих індустрій може знати партнерів для реалізації власних ініціатив у Фейсбук групі «Пошук партнерів», учасниками якої є кілька тис. осіб, зацікавлених у такій співпраці.

Найактивнішим серед західних єврорегіонів є налагоджене співробітництво у сфері культури між прикордонними територіями Польщі та України. Так, укладені угоди про міжрегіональне співробітництво між усіма областями України та воєводствами Польщі. За даними Посольства України в Республіці Польща на регіональному та місцевому рівнях між Україною та Польщею станом на вересень 2013 р. підписано близько 450 угод про міжрегіональне співробітництво, практично усі передбачають налагодження співпраці у культурній сфері.

Для прикладу, між адміністративно-територіальними одиницями Волинської області та Республіки Польща укладено понад 30 міжрегіональних угод, зокрема Угода про економічне, торговельне, науково-технічне і культурне співробітництво між Волинською областю України та Люблінським воєводством Республіки Польща. В межах цієї транскордонної співпраці реалізовано низку проектів, серед яких: «Люблін і Луцьк з точки зору кухні. Безмежний світ кулінарії польсько-українського пограниччя» (2007 р.), «Ягеллонський ярмарок – спільна спадщина Сходу і Заходу» (2007-2008 рр.) та ін.

Програма прикордонного співробітництва «Україна – Румунія – Республіка Молдова» пріоритетним визначає налагодження міжособистісного співробітництва, яке значною мірою формується у соціокультурній площині, що актуалізує розвиток культурного співробітництва. Так, у 2010 р. серед 8 діючих проектів, підтриманих фондом, 2 стосувалися безпосередньо співробітництва у сфері культури: «Популяризація спільної культурної спадщини в транскордонному регіоні Чернівці – Сучава» та «Створення інтегрального туристичного продукту для розвитку культурного туризму на Буковині» зі загальним обсягом фінансування – 991,9 тис.євро). Станом на вересень 2013 р. в межах цієї програми реалізовувались 3 проекти у сфері культури: «Історико-етнографічна спадщина – складова сталого розвитку туризму на Буковині», «Партнерство заради розвитку культурних традицій серед молоді»; «Транскордонний освітній обмін в галузі Європейських студій як спри-

яння зменшенню ефекту кордону на східно-му рубежі ЄС» зі загальним бюджетом проєктів 1742,5 тис. євро.

Сьогодні розроблені діють й інші програми єврорегіонального співробітництва. Наприклад, бюджет підтримки Європейської політики сусідства на 2011-2013 рр. склав 5,7 млрд. євро. , з яких Україна протягом трьох років отримала понад 470 млн євро. Серед напрямів розвитку транскордонного співробітництва Україна – ЄС особливе місце займала співпраця у форматі «Від людини до людини», обсяг фінансування якого складав понад 75 млн євро або 21 % у загальній структурі фінансування. В межах пріоритету було реалізовано комплекс культурних і мистецьких проєктів, спрямованих на збереження, відродження і популяризацію фольклорних традицій, звичаїв. Також Європейська Комісія здійснює підтримку проєктів в межах програми «Підтримка культури як вектору демократії та економічного зростання» в обсязі 22,2 млн євро, яка здійснюється в межах рамкової програми ЄС «Інвестуючи в людей», яка передбачає підтримку культури як вектору демократизації, різноманіття та соціально-економічного розвитку. Пріоритетами програми є заохочення культурного самовираження, сприяння різноманіттю, міжкультурному діалогу та культурним правам і правам людини у контексті примирення, врегулювання конфліктів і демократизації; зміцнення потенціалу діячів культури для розвитку динамічного культурного сектору з метою стимуляції економічного зростання та збалансованого розвитку.

Найбільший досвід розвитку транскордонної співпраці у сфері творчих індустрій має Карпатський єврорегіон. Серед проєктів, які зумовили активізацію діяльності туристичних компаній, дослідницьких, освітніх інституцій в межах Карпатського єврорегіону відмітимо такі: «Промоція потенціалу Карпат – створення транскордонної промоційної платформи» в межах рамкового проєкту «Транскордонна співпраця для рекреаційного туризму польсько-українського прикордоння», в рамках Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013, парасольковий проєкт «Промоція спільної культурно - історичної спадщини Польщі та України – Фортеці Перемішль», Польсько-українсько-білоруська програма неформальної громадянської освіти Сусіди 3.0. Окремі проєкти діють також у на-

прямках Збереження культурної спадщини Карпатського регіону, програма наукових досліджень Карпатського регіону, програма сприяння діалогу між культурами і діяльністю в Карпатському Єврорегіоні.

У 2016 р. Львів став партнером Вроцлава (Польща) як європейської столиці культури. В межах заходів проведені сотні перформансів, презентацій, акцій, які відбувалися не лише у Вроцлаві, де презентували українську культуру, (участь у проєкті взяли Львівське мистецьке об'єднання «Дзига», галерея «Іконарт», письменник, поети, художники), але і у Львові. На сьогодні уже спостерігаються позитивні результати такої співпраці, які полягають в істотному нарощенні туристичного потоку, залучення не лише публічних, але і приватних ресурсів для створення нових проєктів у сфері творчих індустрій.

Так, лише у Львові кількість фестивалів, які орієнтовані на транскордонний регіон за останні 10 років зросла у кілька разів, такі проєкти як Форму книговидавців, театральні, літературні, музичні фестивалі свідчать про істотне нарощення обсягів креативного сектора економіки. Так за останні роки у Львові з'явилися нові галереї, відкрито низку музеїв, а у 2016 р. Львів набув статусу «місто літератури ЮНЕСКО». Така активізація позитивно відобразилася не лише на суб'єктах підприємництва, але і на діяльності державних та комунальних установ, організацій, які дедалі активніше залучають нових споживачів культурного продукту, таким чином постійно розширюючи ринки збуту.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на вищевикладене можемо зробити такі висновки:

- на сьогодні інституційний базис розвитку творчої економіки в Україні потребує істотного вдосконалення і розвитку, зокрема вдосконалення інституційного базису розвитку творчих індустрій в системі транскордонного співробітництва шляхом впровадження окремої загальнодержавної програми розвитку творчих індустрій, формування єдино прийнятого термінологічного базису цього сегменту економіки, рекомендації від Кабінету міністрів України щодо обов'язкового врахування потенціалу креативного підприємництва при формуванні регіональних, локальних програмних документів соціально-економічного розвитку, транскордонного співробітництва;

- за результатами типологізації діяльності підприємств креативного сектора виявлено, що діяльність у сфері творчих індустрій має значно ширші цілі, ніж у інших галузях еконо-

міки, а тому має істотне значення не лише як комерційна діяльність зі створення доданої вартості, інноваційного розвитку, але також і формування системи суспільних цінностей, розподілу соціальних ролей у соціально-економічних системах. Також встановлено, що діяльність підприємств цього сектора економіки регламентуються класифікатором видів економічної діяльності України;

- на сьогодні сформована розгалужена інфраструктура транскордонного співробітництва, зокрема у формі єврорегіонів, грантових програм, спільних підприємств, наявний істотний ресурсний потенціал розвитку спільних проектів у сфері креативного підприємництва, особливо у західних регіонах України та суміжних прикордонних регіонах країн ЄС ;

- розвиток творчих індустрій дозволяє удосконалювати та розвивати сприятливе середовище для капіталізації ресурсного потенціалу, привабливості проживання людей в межах транскордонного регіону (дизайн середовища, створення творчих кластерів, територій, комплексний розвиток соціокультурної сфери, налагодження спільних освітніх, інформаційних мереж тощо), що забезпечує акумулювання та ефективне використання людського потенціалу, підвищення рівня якості життя, зростання туристичної привабливості територій, є чинником зниження міграційних очікувань, а отже має належно враховуватися у стратегічному плануванні розвитку на усіх рівнях системної ієрархії. Доцільно розробити і запровадити локальні проекти розвитку творчих кластерів, творчих територій, хабів для акумулювання творчого потенціалу у кожній територіальній громаді, а також активно розвивати освітні програми, які залучали б до креативного підприємництва широкі верстви населення.

Література

1. *Florida R.* The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life / Richard Florida. – N-Y.: Basic Books, 2003. – 464p.
2. *Beam L. S.* The Creative Entrepreneur: A DIY Visual Guidebook for Making Business Ideas Real / Lisa Sonora Beam. – Publisher: Quarry Book, 2013. – 128 p.
3. *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship.* Ed. By Carayannis, Elias G. – New York: Springer-Verlag, 2013. – 1908 p.
4. *Вахович І.* Розвиток креативних індустрій: регіональний вимір: монографія / Ірина Вахович, Олена Чуль. – Луцьк : Вежа-Друк,

2014. – 288 с.

5. *Мікула Н. А.* Культурні ресурси як джерело унікальних конкурентних переваг регіону / Н.А. Мікула, О.І. Дацко // Зб. наук. праць ПВНЗ „Буковинський університет”. – 2010. – № 6. – С. 111-119. – (Серія „Економічні науки”).

6. *Скиба М.* Креативна економіка в Європі: 5 кроків для злету / Микола Скиба // Українська правда. – 2016, 21 березня [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://life.ppravda.com.ua/culture/2016/03/21/9710>.

7. *European charter for border and cross-border regions.* New version / Gronau, 7th October 2004. – 13 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aebr.net/publikatin/>.

8. *Розвиток транскордонного співробітництва: науково-аналітична доповідь /* НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» ; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2016. – 125 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»).

9. *Association of European Frontier Regions /* Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.aebr.net>.

10. *Meseeuw F.* Creativity: driving local economic development / Frédéric Meseeuw [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://www.keablog.com/2008/02/creativity-driv.html>.

11. *Дацко О. І.* Організаційно-економічне забезпечення формування міжрегіональних кластерів народних текстильних промислів : автореф. дис. . канд. екон. наук: 08.00.05. – Львів: Сполом, 2010 р. – 20 с.

12. *Entrepreneurship in the Creative Industries: An International Perspective /* Ed.by C. Henry. – Edward Elgar Publishing, 2007. – 226 p.

13. *Bilton Ch.* Management and Creativity: From Creative Industries to Creative Management / Chris Bilton. – WileyBlackwell, 2006. – 216 p.

References

1. *Florida, R.* (2003). The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community, and Everyday Life . Basic Books, 464p.
2. *Beam, L. S.* (2011). Creative Entrepreneur: A DIY Visual Guidebook for Making Business Ideas Real. Quarry Book, 128 p.
3. *Encyclopedia of Creativity, Invention, Innovation and Entrepreneurship* (2013). Ed. By Carayannis, Elias G, Springer-Verlag, 1908 p.
4. *Vakhovych, I. & Chul, O.* (2014)

Development of creative industries: regional dimension, Vezha-drukeжа-Друк, 288 p.

5. Mikula, N. & Datsko, O. (2010) Cultural resources – unic competitiveness advantage of the region. Volume of scientific works PHSI “Bukovyns’kyy Universytet” (Economic studies), № 6, 111-119.

6. Skyba, M. (2016) Creative economy in Europe: 5 steps to rise. Ukrainian truth. Українська правда, 21st of March. Access: <http://life.pravda.com.ua/culture/2016/03/21/209710>.

7. European charter for border and cross-border regions. New version / Gronau, 7th October 2004. – 13 p. Access: http://www.aebr.net/publikationen/pdfs/Charta_Final_071004.gb.pdf.

8. Cross-border collaboration development: scientific-analytic report (2016) . NAS of Ukraine.

State institute of Regional Studies; ed. by V. Kravtziy, Lviv.

9. Association of European Frontier Regions. Access: <http://www.aebr.net>.

10. Meseeuw, F. (2008) Creativity: driving local economic development. Access: <http://www.keablog.com/2008/02/creativity-driv.html>.

11. Datsko, O. (2010). Organizational and economic providing of interregional artcraft textile clusters. – Thesis of PhD in economic science 08.00.05, Lviv, Spolom.

12. Entrepreneurship in the Creative Industries: An International Perspective (2007). Ed.by C. Henry, Edward Elgar.

13. Bilton, Ch. (2006). Management and Creativity: From Creative Industries to Creative Management, WileyBlackwell.

Мокий А., Дацко О.

Развитие креативного сектора экономики в трансграничном пространстве

Определены институциональный базис развития творческих индустрий в системе трансграничного сотрудничества Украины. Типологизированны предприятия креативного сектора и выявлены предпосылки капитализации их потенциала предприятий в трансграничном пространстве Украины. Предложены направления активизации и развития предприятий креативных индустрий в пределах Карпатского еврорегиона Карпаты. В частности развитие креативного сектора рекомендуется осуществлять путем совершенствования институционального обеспечения, в том числе внедрение целевых программ поддержки субъектов предпринимательской деятельности в этом сегменте экономики, активизации участия предприятий в реализации совместных проектов в рамках программ трансграничного сотрудничества, создание трансграничных креативных кластеров, внедрение образовательных программ.

Ключевые слова: предприятия, креативные индустрии, трансграничное сотрудничество, программы, конкурентные преимущества, развитие.

Mokiy A., Datsko O.

Creative entrepreneurship development in cross-border space

The institutional basis for the creative industries development in the of cross-border cooperation system of Ukraine is outlined. The creative enterprises classification is identified and the preconditions for their potential capitalization in cross-border area of Ukraine are determined. There are concreded directions of businesses revitalization and development within the creative industries in Carpathians Euroregion. Particularly there are recommended to develop creative sector by improving institutional support, including targeted programs implementation, state and regional support of creative entrepreneurship, enhance participation within the cross-border cooperation projects, the creation of cross-border creative clusters, developing the educational programs.

Keywords: enterprises, creative industries, cross-border cooperation programs, competitive advantages, development.

Рецензент: Флейчук М. І. – доктор економічних наук, професор кафедри «Міжнародні економічні відносини» Львівського торговельно-економічного інституту, м. Львів, Україна.

Reviewer: Fleychuk M. – Professor, Ph.D. in Economics, professor of International economic relation department of Lviv Unaversity of Trade and Economics.

e-mail: fleychukm@gmail.com

*Стаття подана
28.12.2016 р.*